

Til Ko'nikmalarini Integrallashtirilgan Holda O'qitish

Zulfizar Qochqorova

Farg'ona davlat universiteti, Ingliz tili va adabiyot fakulteti o'qituvchisi

Rustamova Shahlo

Farg'ona davlat universiteti Ingliz tili va adabiyot fakulteti 2-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola til o'rganishda to'rtta til ko'nikmalarini - o'qish, yozish, gapirish va tinglashni birlashtirish muhimligi bayon etilgan. Ya'ni bunda har bir ko'nikmalarning o'zaro bog'liqligini ko'rsatib beradi va o'qituvchilarga o'zlarining til darslarida integratsiyalashgan faoliyatni kiritish uchun amaliy strategiyalarni taqdim etadi. Matnda aniq faoliyat va darsni rejalashtirishga yaxlit yondashuv, shuningdek, har bir ko'nikmaning integratsiyasini qo'llab-quvvatlash uchun texnologiyadan foydalanish muhokama qilinadi. Umuman olganda, u har tomonlama tilni bilish va real hayotdagi muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish uchun integratsiyalashgan til o'rganishning afzalliklari haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: til ko'nikmasi, integratsiya, kommunakativ faoliyat, til o'yinlari, sinfga teskari yondashuv.

Asosan, til ko'nikmalari - o'qish, yozish, gapirish va tinglashni o'z ichiga oladi va tilni samarali o'rganish uchun juda muhim hisoblanadi. Har bir ko'nikma tilning eng muhim qismi bo'lib, ular tilni to'liq o'rganish uchun bir-biriga tayanadi. Til darslarida to'rtta ko'nikmani samarali birlashtirish uchun o'qituvchilar har bir ko'nikmaga mos keladigan amaliyot va takomillashtirish uchun imkoniyatlar yaratadigan turli dinamik faoliyatni o'z ichiga olishi kerak.

O'qish va yozish ko'nikmalarini birlashtirish uchun o'qituvchilar o'qib tushunish mashqlari kabi mashg'ulotlardan foydalanishlari mumkin, bunda talabalar nafaqat matnni o'qibgina qolmay, balki xulosa qilish, sharhlash yoki savollarga javob yozish kabi yozma topshiriqlarni bajarishlari kerak. Xuddi shunday, yozishni o'qish paytida eslatma olish, matn ustida fikr yuritish hatto o'qish materiallariga ijodiy javoblar yozish kabi faoliyatlar orqali o'qish ko'nikmasi bilan birlashtirilishi mumkin. Ushbu integratsiya talabalarga o'qish va yozish o'rtasidagi bog'liqlikni va tilni o'zlashtirishda bir-birini qanday to'ldirishini tushunishga imkon beradi.

Gapirish va tinglash qobiliyatlari haqida gap ketganda, sinfdagi mashg'ulotlar real hayotdagi muloqot singari bo'lishi kerak. Dialoglar, rolli o'yinlar va guruh muhokamalari nutq va tinglashni birlashtirishning ajoyib usullaridir. O'qituvchilar, shuningdek, tinglab tushunish mashqlarini o'z ichiga olishi mumkin, bunda talabalar parcha yoki suhbatni tinglashlari va keyin javob berishlari yoki og'zaki ravishda tushunishlari kerak. Gapirish va tinglashni integratsiyalashgan holda, talabalar o'zlarining nutq qobiliyatlarini rivojlantirishlari va og'zaki muloqotni tushunish va javob berish qobiliyatini yaxshilashlari mumkin.

Muayyan faoliyatdan tashqari, to'rtta ko'nikmani birlashtirish darsni rejalashtirishga yaxlit yondashuvni ham talab qiladi. Masalan, ma'lum bir mavzu bo'yicha darsda mavzuga oid matnni o'qish, uni guruhlarda yoki juftlikda muhokama qilish, qisqacha insho yoki konspekt yozish,

so'ngra o'z fikrlarini sinfga og'zaki bayon qilish kiradi. Bunday yondashuv nafaqat to'rtta ko'nikmani o'zida mujassamlashtiribgina qolmay, balki o'quvchilarga mavzuni har tomonlama qamrab olish imkonini beradi, bu jarayonda ularning til ko'nikmalarini mustahkamlaydi.

Bundan tashqari, zamonaviy texnologiya to'rtta ko'nikmalarni birlashtirish uchun qimmatli vosita bo'lishi mumkin. Tinglash mashqlari uchun audio va video resurslardan, o'qishni tushunish uchun onlayn o'qish materiallaridan, hamkorlikda yozish vazifalari uchun interfaol yozish platformalaridan va nutq amaliyoti uchun videokonferentsiyadan foydalanish barcha to'rtta til ko'nikmalarini birlashtirishni qo'llab-quvvatlovchi turli va qiziqarli o'rganish tajribasini taqdim etishi mumkin.

Quyida to'rtta ko'nikmani birlashtirish uchun ba'zi strategiyalar taqdim etiladi:

1. Kommunikativ faoliyat: Talabalardan tinglash, gapirish, o'qish va yozishni talab qiladigan topshiriqlarni i o'z ichiga oladi. Misol uchun, juftlik yoki guruh muhokamalari, rolli o'yinlar va ma'lumot bo'shlig'i faoliyati talabalarga to'rtta ko'nikmaning barchasidan haqiqiy kontekstda foydalanishga imkon beradi.
2. Integratsiyalashgan topshiriqlar: Tinglash yoki o'qish parchasining qisqacha mazmunini yozish, o'qish va gapirishni o'z ichiga olgan taqdimot yaratish yoki tinglash, gapirish va tanqidiy fikrlashni talab qiladigan bahs-munozaraga kirishish kabi bir nechta ko'nikmalarni o'z ichiga olgan topshiriqlarni loyihalash.
3. Haqiqiy materiallar: O'quvchilarni tilning turli shakllari bilan tanishtirish va to'rtta ko'nikmani mashq qilish uchun audioyozuvlar, videolar, gazeta maqolalari va ijtimoiy tarmoqdagi postlar kabi haqiqiy materiallardan foydalaning.
4. Til o'yinlari: Talabalardan qiziqarli va interaktiv tarzda tinglash, gapirish, o'qish va yozishni talab qiluvchi til o'yinlarini o'z ichiga oling. Masalan, so'zlarni assotsiatsiyalash o'yinlari, diktant yozish mashqlari, hikoya qilish mashg'ulotlari.
5. Sinfga teskari yondashuv: o'quvchilarni darsdan tashqarida o'qish va tinglash materiallari bilan shug'ullanishga undash, so'ngra munozaralar, bahs-munozaralar va hamkorlikda yozish vazifalari kabi nutq va yozishga qaratilgan mashg'ulotlar uchun dars vaqtidan foydalaning.

Til darslarida to'rtta ko'nikmani birlashtirgan holda, talabalar tilni yanada kengroq va yaxlit tushunishni rivojlantirishlari va muloqotning barcha sohalarida o'z malakalarini oshirishlari mumkin.

Integratsiyalashgan malakali yondashuv bo'lib, sof ajratilgan yondashuvdan farqli o'laroq, ingliz tilini o'rganuvchilarni tilga nisbatan qiziqishlarini ochib beradi va ularni bu tilda tabiiy ravishda o'zaro munosabatda bo'lishga chaqiradi. Talabalar ingliz tilining muloqot uchun ishlatiladigan so'z boyligi va murakkabligi haqida tezda tasavvurga ega bo'lishadi. Bundan tashqari, ushbu yondashuv ingliz tili nafaqat ilmiy qiziqish ob'ekti, balki imtihondan o'tish uchun kalit emasligini ta'kidlaydi; Buning o'rniga ingliz tili odamlar o'rtasida o'zaro aloqa va almashishning haqiqiy vositasiga aylanadi. Ushbu yondashuv o'qituvchilarga bir vaqtning o'zida bir nechta ko'nikmalar bo'yicha talabalarining muvaffaqiyatini kuzatish imkonini beradi. Til ko'nikmalarini birlashtirish nafaqat til shakllarini ajratish, balki haqiqiy tarkibni o'rganishga yordam beradi. Nihoyat, integratsiyalashgan ko'nikma yondashuvi, xoh kontentga asoslangan yoki topshiriqlarga asoslangan til o'qitishda yoki ba'zi gibril shaklda bo'lishidan qat'i nazar, har qanday yoshdagi va kelib chiqishi bo'lgan talabalar uchun yuqori motivatsiya bo'lishi mumkin.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, til darslarida to'rtta til ko'nikmalarini birlashtirish tilni har tomonlama o'rganish ahamiyatli sanaladi. Turli xil tadbirlarni o'z ichiga olgan holda, darsni rejalashtirishga yaxlit yondashuvni qo'llash va texnologiyadan foydalanish orqali o'qituvchilar o'qish, yozish, gapirish va tinglash qobiliyatlarini muntazam va samarali tarzda rivojlantirishga yordam beradigan muhitni yaratishi mumkin. Ushbu integratsiya nafaqat tilni bilish darajasini oshiradi, balki talabalarga to'rtta ko'nikmaning o'zaro bog'liqligini va ularning real hayotdagi muloqotdagi ahamiyatini tushunishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Эргашева Н.Н. Raising motivation of students in a second/foreign language acquisition. [Electronic Resource]. Вопросы науки и образования, № 5 (50), 2019. С. 168-171. URL: https://scientificpublication.ru/images/PDF/2019/50/Questions_of_science_and_education-5-50.pdf (date of access: 15.10.2019).
2. Тошматова Н.А. Journal writing as a teaching tool to promote reflection. [Electronic Resource]. Достижения науки и образования, № 7 (48), 2019. С. 53-54. URL: <https://scientifictext.ru/images/PDF/2019/DNO-7-48/DNO-7-48.pdf> (date of access: 15.10.2019).
3. Хамдамова С.О. Эффективность использования мультимедиа и гипермедиа на занятиях английского языка. [Electronic Resource]. Вопросы науки и образования, 2018. С. 89-91. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/effektivnost-ispolzovaniya-multimedia-i-gipermedia-na-zanyatiyah-angliyskogo-yazyka/> (date of access: 15.10.2019).
4. Эргашева Н.Н. Raising motivation of students in a second/foreign language acquisition. [Electronic Resource]. Вопросы науки и образования, № 5 (50), 2019. С. 168-171. URL: https://scientificpublication.ru/images/PDF/2019/50/Questions_of_science_and_education-5-50.pdf (date of access: 15.10.2019).